

ZDAŇOVAT PŘÍJMY Z BITCOINU – ANO, ČI NE?

ZDENKA PAPOUŠKOVÁ

Abstract: **Income from Bitcoin as Subject of Taxation – Yes, or No?**

The aim of the article is to describe the substance of terms: electronical money, virtual currencies and bitcoin in Czech Republic and selected countries. The author is trying to find an answer if to tax income of bitcoin.

Keywords: financial law; tax law; electronical money; virtual currencies; bitcoin

Klíčová slova: finanční právo; daňové právo; elektronické peníze; virtuální měny; bitcoin

DOI: 10.14712/23366478.2017.44

1. ÚVOD

Když v roce 2008 vznikl historicky první typ kryptoměny, jež spadá do skupiny digitálních měn, zřejmě nikdo netušil, jaký rozvoj bude mít. To, že v současné době lze tento institut používat, aniž by byl regulovaný, otevírá s ohledem na jeho rozšíření, podle mého názoru, otázku, zda je ještě vůbec regulovatelný. Kromě toho je možné se ptát, zda příjmy z Bitcoinů podléhají zdanění? A měly by zdanění podléhat?

Na, pro mě prvním právním diskuzním fóru,¹ kde jsem tuto otázku otevřela, zazněly zajímavé názory a přesvědčily mě o tom, že, nejen že jde o zajímavé a aktuální téma, ale postoj k němu mezi právníky není jednotný.

Účelem tohoto článku je, vedle ambice rozpoutat diskuzi o případné regulaci pojmu virtuální měna, zejména analýza dostupných faktů k pojmu virtuální měna/kryptoměna, resp. Bitcoin, a vyvození závěru o možné ne/zdanitelnosti příjmů z Bitcoinů plynoucích.

2. POPLATNÍK A PŘEDMĚT ZDANĚNÍ?

Budu-li postupovat podle obligatorních náležitostí daňově-právního vztahu, poplatník v případě příjmů z Bitcoinů je evidentní. Případnou daň z příjmů by tedy platil ten, kdo Bitcoinů koupil, vytěžil, směnil, zdědil atp., tedy nabyvatel. A to za před-

¹ 1. Slovensko-české dny daňového práva – konference konaná ve dnech 24.–25. 10. 2017.

pokladu, že jejich hodnota bude vyšší, než za kterou je získal. Otázkou je, zda tuto nadhodnotu lze považovat za příjem.

Byť zákon o daních z příjmů² příjem přímo nedefinuje, pouze stanoví, že příjmem se rozumí příjem peněžité i nepeněžité dosažený i směnou³, vycházíme z judikatury. Například z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. ledna 2012, č.j. 2 Afs 52/2011 – 46 plyne, že „předmětem daně jsou zásadně všechny příjmy s výjimkou příjmů plynoucích z činností, které nemohou být předmětem právně účinné smlouvy. Rozsah příjmů, které nejsou předmětem daně nebo jsou od daně osvobozeny, reaguje na potřebu vyloučení dvojího zdanění a na specifický charakter některých druhů příjmů, u nichž není i při tendenci k maximálně širokému daňovému základu účelné, aby byly zdaňovány.“⁴ Východí premisou pak může být právní věta nálezu ÚS I. ÚS 1611/07, dle kterého „nelze připustit, aby se vlivem interpretace zákona stalo předmětem zdanění něco, co zákon za předmět daně s žádoucí mírou určitosti nepředpokládá.“⁵

Pro ujasnění si chápání podstaty Bitcoinů předkládám dále stanoviska a závěry různých autorit, popř. jednotlivých států. Právní úprava virtuálních měn neexistuje, a to jak v České republice či u našich nejbližších sousedů, tak ani ve vzdálenějších zemích. Souhrnný názor k právní povaze virtuálních měn podle českého práva nabízí Kohajda s Moravcem⁶. Postoje k jejich podstatě se různí. V dalším textu z nich vybírám.

PODSTATA BITCOINŮ V ZAHRANIČÍ

Na **Slovensku** již v roce 2013 Slovenská národní banka zaujala ohledně Bitcoinů jednoznačné stanovisko, když v Upozornění NBS – Bitcoin, říká: „Národní banka Slovenska (NBS) upozorňuje širokou veřejnosť, že virtuálne meny, ako napríklad aj tzv. Bitcoin, nie sú národnými menami, a teda nespádajú pod národné regulácie. Európska legislatíva, vrátane slovenského právneho poriadku, neupravuje a nevymedzuje činnosti súvisiace s virtuálnou menou. Takáto činnosť nie je regulovaná a dohliadaná Národnou bankou Slovenska a ani Európskou centrálnou bankou. Zároveň NBS upozorňuje, že okrem vydávania eurobankoviek a euromincí Národnou bankou Slovenska podľa pravidiel platných v eurozóne žiadna právnická osoba ani žiadna fyzická osoba v Slovenskej republike nesmie vydávať žiadne iné bankovky ani žiadne mince, pričom neoprávnená výroba peňazí a ich uvádzanie do peňažného obehu je trestné.

V tejto súvislosti NBS verejnosť taktiež upozorňuje, že virtuálne meny nemajú fyzickú protihodnotu vo forme zákonného platidla a účasť v takejto schéme virtuálnej meny je na vlastné riziko zúčastnených strán. Výmeny alebo nákupy virtuálnych mien predstavujú vlastné podnikateľské riziko investorov a peniaze investorov nie sú ničím chránené.

² Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

³ Ustanovení § 3 odst. 2 zákona o daních z příjmů.

⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. ledna 2012, č.j.: 2 Afs 52/2011 – 46.

⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 2. 12. 2008, sp. zn. I. ÚS 1611/07.

⁶ KOHAJDA, Michael, Jiří MORAVEC. Legal aspects of Bitcoin and other digital currencies from the perspective of the Czech legal theory and recent legislation. *Daně a finance*, 2016, 24(4), s. 36–46.

*Na výplaty případných náhrad za straty způsobené týmito výmenami alebo nákupmi nie je žiaden zákonný nárok.*⁷

Ve **Spojených státech amerických** byla první bankou, která o Bitcoiních začala mluvit, Bank of America. Její měnový stratég David Woo uvedl, že Bitcoinové dávají smysl jako prostředek směny a mají potenciál stát se hlavním prostředkem v e-commerce, a dále, že by se mohly stát i významným konkurentem poskytovatelů převodů tradičních peněz. Woo upozornil i na skutečnost, že Bitcoinové by mohly být používány k pochybným aktivitám, např. k vyhýbání se kontrolám kapitálu, placení daní atp.⁸

V roce 2011 Americký úřad pro finanční kriminalitu vydal pravidla pro fungování bitcoinových burz pro obchodní společnosti a jednotlivce,⁹ čímž přistoupil k jejich regulaci. Cílem těchto pravidel je vnést jasnost a určitost regulace pro obchodní společnosti a jednotlivce, kteří jsou zapojeni do transakčních nabídek v souvislosti s virtuálními měnami.¹⁰

V souvislosti se situací spojenou se zveřejněním zmíněných pravidel bylo upozorněno, že každá finanční instituce by měla plnit všechny povinnosti spojené s kontrolními mechanismy vyrovnávajícími se s hrozbou praní špinavých peněz, což je přímo součástí korporátní odpovědnosti každé takové instituce.¹¹

Z uvedeného, podle mého názoru, vyplývá, že ve Spojených státech amerických není usilováno o zákaz užívání Bitcoinů, ale spíše k nacházení rozumných mezí využívání Bitcoinů v běžném styku, a to i za pomoci zmíněné regulace na bázi určitých pravidel.

V **Kanadě** je podpora Bitcoinů také evidentní, neboť tam funguje The Bitcoin Alliance of Canada se sídlem v Torontu, jejímž cílem je pomáhat uživatelům a podporovat bitcoinové celonárodně.

Ve **Velké Británii** nejsou Bitcoinové považovány za měnu, ale hledí se na ně jako na poukázky, konkrétně jako na jednoúčelové poukázky. Nicméně takové uchopení Bitcoinu má i své odpůrce. Proto lze shrnout, že ve Velké Británii není jasno, za co Bitcoinové považovat.¹²

Jiný názor zastávají ve **Spolkové republice Německo**. Bitcoinové zde byly v roce 2013 spolkovým Ministerstvem financí uznány za „soukromou měnu“ a také jako zúčtovací jednotky ve smyslu německého zákona o bankovníctví¹³ (viz dále). Spolkové Ministerstvo financí uzavírá, že Bitcoinové nejsou elektronické peníze či zákonné platidlo,

⁷ PAUEROVÁ, Petra. Upozornění NBS – Bitcoin. *Národní banka Slovenska – Eurosystem* [online]. [cit. 2015-12-29]. Dostupné z: http://www.nbs.sk/sk/informacie-pre-media/tlacove-spravy/spravy-vseobecne/detail-tlacovej-spravy/_upozornenie-nbs-bitcoin

⁸ Dále viz ČINKOVÁ, Martina. *Bitcoinové: právní nálada u nás i ve světě*. *Zákonyvkapse.cz* [online]. 2013 [cit. 2015-12-30]. Dostupné z: <http://zakonyvkapse.cz/bitcoin-z-pohledu-prava-ceske-urady-a-institute-stale-mlci/>

⁹ Znění pravidel viz DEPARTMENT OF THE TREASURY Financial Crimes Enforcement Network 31 CFR Parts 1010, 1021 and 1022 RIN 1506-AA97: Bank Secrecy Act Regulations; Definitions and Other Regulations Relating to Money Services Businesses. *FinCEN* [online]. 2011 [cit. 2015-12-29]. Dostupné z: <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/FR-2011-07-21/pdf/2011-18309.pdf>

¹⁰ Srovnej ČINKOVÁ, Martina. *Bitcoinové: právní nálada u nás i ve světě*. *Zákonyvkapse.cz* [online]. 2013 [cit. 2015-12-30]. Dostupné z: <http://zakonyvkapse.cz/bitcoin-z-pohledu-prava-ceske-urady-a-institute-stale-mlci/>

¹¹ Tamtéž.

¹² Tamtéž.

¹³ Gesetz über das Kreditwesen i.d.F. vom 9. 9. 1998 (BGBl. I 2776).

tím pádem ani cizí měna ani valuty, ale dají se podřadit pod pojem zúčtovací jednotky¹⁴, a to jako finanční instrument ve smyslu ustanovení § 1 odst. 11 č. 5 německého zákona o bankovníctví. Dle názoru ministerstva financí se jedná o hodnotové jednotky, které mají funkci soukromého platebního prostředku při obchodování a transakcích u barterových obchodů, jako je tomu i u jiných soukromých peněz nebo jiné komplementární měny. Přijímání těchto hodnotových jednotek je pak založeno na soukromých dohodách, na jejichž základě jsou považovány za platební prostředek ve vícestranných zúčtovacích kruzích.¹⁵

Švédská centrální banka v listopadu 2016 uvedla, že zvažuje, že jako první významná instituce svého druhu na světě začne vydávat digitální měnu. Otázkou bylo a zůstává, zda tak chce odpovědět na vzrůstající odklon od hotovosti v této skandinávské zemi. V současnosti jsou stále pouze ve stádiu úvah – nejsou známe konkrétní parametry, ani podoba zvažované digitální měny. Poměr hotovostních a bezhotovostních plateb závisí mimo jiné i na historii a zvyklostech té které země, její „platební kultuře“, vztahem obyvatelstva k inovacím atd.¹⁶ Vzhledem k tomu, že Švédsko nemá jako měnu euro, bude zajímavé, podle mého názoru, sledovat, zda dojde k nějakému posunu.

V **Estonsku**, které mělo již v létě 2017 připravený projekt na zavedení vlastní virtuální měny Estcoin¹⁷, k tomu nemůže dojít. Důvod je jednoduchý – členství v eurozóně, protože existence vlastní paralelní měny vedle eura není možná.

Od letoška se situace trochu posunula také v **Izraeli**. Je důležité zdůraznit, že stejně jako jinde, není virtuální měna právně podchycena, ani v Izraeli nenalezneme tedy její právní vymezení. Z dalšího ale aspoň, na rozdíl od evropských států, podle mého názoru, vyplývá, jak zde chápou podstatu Bitcoinu. Jako většina ostatních států, ani zde nepovažují Bitcoin, Litecoin a další virtuální měny za měnu v právním slova smyslu. Nicméně Izraelský daňový úřad vydal oficiální oběžník, kterým upřesňuje, jak má být z daňového hlediska nakládáno s bitcoinovými transakcemi. V tzv. oznámení z ledna 2017 vydal daňový úřad dokument, kde popisuje postup zdanění virtuálních měn, které jsou z daňového hlediska zdanitelnými příjmy. Toto oznámení mimo jiné cituje stanovisko Bank of Israel – tamní centrální banky – která v Bitcoinu, ani jiných virtuálních měnách, nevidí měnu a ani cizí měny, a proto musí být transakce v nich provedené předmětem zdanění běžnou daňovou sazbou.¹⁸ V Izraeli jsou klasifikovány jako „majetek“.¹⁹ Příslušné ustanovení z oznámení lze přeložit takto: *(Příjmy v Bitcoinech) budou, v souladu se zákonem o dani z příjmu, považovány za zdanitelný příjem a jeho prodeje*

¹⁴ Zúčtovací jednotky jsou přepočtové hodnoty srovnatelné s devizami, na rozdíl od nich však nejsou zákonem platidlem.

¹⁵ Srovnej ČINKOVÁ, Martina. *Bitcoin: právní nálada u nás i ve světě*. [Zakonyvkapse.cz](http://zakonyvkapse.cz) [online]. 2013 [cit. 2015-12-30]. Dostupné z: <http://zakonyvkapse.cz/bitcoin-y-z-pohledu-prava-ceske-urady-a-instituce-stale-mlci/>

¹⁶ Dále viz *Je bitcoin hrozba, či „pouze“ alternativa? Zeptali jsme se v ČNB – Roklen24.cz*. Roklen24.cz – Ekonomika, trhy, finance [online]. [cit. 2017-09-06]. Dostupné z: <http://roklen24.cz/a/i9T8J/je-bitcoin-hrozba-ci-pouze-alternativa-zeptali-jsme-se-v-cnb>

¹⁷ *Estcoin je nešťastný omyl, tvrdí estonská centrální banka. Zavedení kryptoměny brání už členství v eurozóně* [online]. [cit. 2017-11-28]. Dostupné z: <https://byznys.ihned.cz/c1-65914530-estcoin-je-nestastny-omyl-tvrdi-estonska-centralni-banka-zavedeni-kryptomeny-brani-uz-clenstvi-v-eurozone>

¹⁸ *Izrael se chystá zdanit Bitcoin* | Bitcoin Online. Bitcoin Online [online]. [cit. 2017-09-07]. Dostupné z: <http://bitcoinonline.cz/2017/01/17/izrael-se-chysta-zdanit-bitcoin/>

¹⁹ Anglicky uvedeno „asset“, tedy majetek, jmění.

budou daněny jako prodej majetku. Příjem z prodeje bude klasifikován jako kapitálový příjem a jako takový bude zdaněn fixní sazbou²⁰ daně z příjmu.

PODSTATA BITCOINŮ V ČESKÉ REPUBLICĚ

Zajímavé jsou pohledy na Bitcoin v rámci České republiky. Zatímco Ministerstvo financí ČR přejímá závěr Soudního dvora EU (viz dále), Česká národní banka (dále jen ČNB), setrvává na svém stanovisku, jež bylo publikováno 25. ledna 2017.

Podle ČNB se v případě Bitcoinů nejedná o peněžní prostředky ve smyslu zákona o platebním styku²¹ (dále jen ZPS), tedy ani o bezhotovostní peníze, ani o tzv. peníze elektronické. Pro ČNB je kategorizace Bitcoinů a virtuálních měn obecně podstatná z hlediska regulace a dohledu – nezajímá ji tolik, co Bitcoin je, resp. jak ho kategorizovat, mezi co ho zařadit, ale zda (a jak) na Bitcoinů a obchodování s nimi dopadají právní předpisy, na jejichž dodržování ČNB dohlíží. Jak říká Průcha a Berka: *...proto jsme v únoru 2014 zveřejnili dokument „Obchodování s Bitcoinů/Je k obchodování s Bitcoinů nebo k jejich směně potřebné povolení ČNB?“*. *Nakolik slouží Bitcoin jako náhradní platidlo či slovy trestního práva náhražka tuzemských peněz v Česku nesledujeme, ale téměř jistě půjde o marginální částky. Osobně jsem při diskusích o povaze Bitcoinů v minulosti používal slovní spojení „sběratelsky zajímavá data“*. *Bitcoinů žádnou vlastní hodnotu nemají, ale to je vlastní i řadě sběratelsky zajímavých předmětů. Extrémním příkladem je například známka Modrý Mauricius, dále pak různé „vzácné předměty“ v online hrách pro více hráčů. Spekulantů jsou samozřejmě i mezi sběrateli.*²²

A pokračují: *Rozšíření Bitcoinů obecně nebrání jeho právní úprava či její absence, ale to, zda plní nějakou potřebu uživatelů, kterou existující platidla z nějakého důvodu neplní. Zdá se mi, že spíše nikoliv. U bitcoinových nadšenců plní potřebu vymezit se proti existujícímu stavu věcí, u malých uživatelů ze sféry šedé a černé ekonomiky zase potřebu platit pseudonymně. Opravdu velkým kriminálním organizacím současně objemy bitcoinových transakcí na praní špinavých peněz zdaleka nestačí. Umožňuje ale Bitcoin běžným uživatelům lépe, levněji, efektivněji a jednodušeji platit? Myslím, že je tomu tak jen ve velmi specifických situacích – například v případě malých online plateb osobám nepřijímajícím platební karty, zejména pokud jsou přeshraniční.*²³

Chci upozornit, že od doby poskytnutí tohoto rozhovoru se změnila nejen cena Bitcoinů, ale i jejich objem v oběhu a místa, kde jimi lze platit. Nepopírám, že by to mělo mít vliv na postoj ČNB k Bitcoinům, nicméně k přehodnocení slova „marginální“ by již dojít mělo.

K závěru vyplývajícímu z rozsudku soudního dvora (dále jen SD) ve věci C-264/14,²⁴ který dne 22. října 2015 vydal pátý senát SD, jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Högsta förvaltningsdomstolen (Nejvyšší správní soud, Švédsko) ze dne 27. května 2014, došlým

²⁰ 25% sazba daně z příjmů z kapitálového majetku.

²¹ Zákon č. 284/2009 SB., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů.

²² PRUCHA, J., BERKA J. *Je bitcoin hrozba, či „pouze“ alternativa?* Dostupné z www.cnb.cz (16. 8. 2017).

²³ Tamtéž.

²⁴ Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=170305&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=604646>

Soudnímu dvoru dne 2. června 2014, v řízení Skatteverket proti Davidu Hedqvistovi, se příklání naše Ministerstvo financí.²⁵

Stručně lze uzavřít, že na základě řady faktorů SD dospěl k závěru:

- 1) Článek 2 odst. 1 písm. c) směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty musí být vykládán v tom smyslu, že taková plnění, jako jsou ta, o která se jedná ve věci v původním řízení, která spočívají ve směně tradičních měn za jednotky virtuální měny „Bitcoin“ a naopak a uskutečňují se oproti zaplacení určité částky odpovídající marži, kterou představuje rozdíl mezi cenou, za kterou dotyčný poskytovatel měnu nakoupil, a cenou, za kterou ji prodává svým zákazníkům, představují poskytnutí služby za úplatu ve smyslu tohoto ustanovení.
- 2) Článek 135 odst. 1 písm. e) směrnice 2006/112/ES musí být vykládán v tom smyslu, že takové poskytování služeb, jako je to, o které se jedná ve věci v původním řízení, které spočívá ve směně tradičních měn za jednotky virtuální měny „Bitcoin“ a naopak a uskutečňuje se oproti zaplacení určité částky odpovídající marži, kterou představuje rozdíl mezi cenou, za kterou dotyčný poskytovatel měnu nakoupil, a cenou, za kterou ji prodává svým zákazníkům, představuje plnění osvobozené od daně z přidané hodnoty ve smyslu tohoto ustanovení.

Článek 135 odst. 1 písm. d) a f) směrnice 2006/112/ES musí být vykládán v tom smyslu, že takovéto poskytování služeb nespadá do rozsahu působnosti těchto ustanovení.

Jak jsem výše uvedla, kolega Tuláček připomněl, že Ministerstvo financí převzalo/respektuje názor Evropské unie vyplývající právě z tohoto rozsudku, a to, že jde o měnu. Jednoznačně je v rámci rozsudku konstatováno, že virtuální měna s obousměrným tokem Bitcoin, která bude v rámci směnných operací směněna za tradiční měny, nemůže být považována za „hmotný majetek“ ve smyslu článku 14 směrnice o DPH, neboť, jak uvedla generální advokátka v bodě 17 svého stanoviska, tato virtuální měna nemá jiný účel než účel platidla. A dále, že plnění, o která se jedná ve věci v původním řízení, která spočívají ve směně různých platidel, proto nespadají pod pojem „dodání zboží“ stanovený v uvedeném článku 14 směrnice. Za těchto podmínek tato plnění představují poskytnutí služby ve smyslu článku 24 směrnice o DPH.

Rozhodující ale z hlediska tohoto článku je fakt, že ve věci v původním řízení je nesporné, že virtuální měna Bitcoin nemá jiný účel než účel platidla a že je za tímto účelem akceptována určitými hospodářskými subjekty.

Na tomto místě chci upozornit, že rozhodnutí se týká vymezení podstaty Bitcoinů pro účely daně z přidané hodnoty. Byť je rozhodnutí závazné pro subjekty, na které dopadá, lze se, podle mého názoru, ztotožnit s faktem, že na základě zásady předvídatelnosti, se pro obdobné situace Bitcoin za měnu považovat bude. Na tomto místě si ale kladu otázku, zda lze i pro účely daně z příjmů Bitcoin považovat za měnu?

ČNB dále k Bitcoinům uvádí, že data evidovaná v protokolu Bitcoin nemají charakter pohledávky držitele Bitcoinů za jinou osobou, nejsou to tedy bezhotovostní peněžní prostředky ani elektronické peníze,²⁶ resp. peněžní prostředky ve smyslu ustanovení

²⁵ Podle slov kolegy Mgr. Michala Tuláčka – studenta doktorského studijního programu PF UK v Praze.

²⁶ Ustanovení § 4 ZPS.

§ 2 odst. 1 písm. c) zákona o platebním styku.²⁷ Tento přístup ke kryptoměnám zastává i Evropská centrální banka v materiálu Virtual Currency Schemes z října 2012, str. 43, souhlasně s německým orgánem dohledu (BaFin) ve vyjádření označeném *Merkblatt – Hinweise zu dem Gesetz über die Beaufsichtigung von Zahlungsdiensten (Zahlungsdienstenaufsichtsgesetz – ZAG), bod 4. b) Definition E-Geld (§ 1a Abs. 3 ZAG) – Tatbestandliche Grenzen des E-Geld-Begriffs im ZAG*.²⁸ Co se týče informací v evropských médiích o uznání Bitcoinu za „soukromé peníze“, jednalo se o vyjádření německého ministerstva financí pro daňové účely. Toto vyjádření přitom výslovně uvádí, že Bitcoin „nejsou elektronické peníze ani zákonné platidlo, a proto nemohou být klasifikovány jako devizy ani jako valuty (cizoměnové oběživo)“. Jsou označeny za „zúčtovací jednotku“, což je institut německého práva, který nemá v českém právu ani právu EU obdobu (viz výše).

Pro centrální Evropské finanční orgány kryptoměny nejsou peníze ve smyslu jejich předpisů. Obdobně ani pro české centrální finanční orgány. Nákup či prodej Bitcoinů na vlastní účet nepředstavuje ani žádnou z platebních služeb podle § 3 odst. 1 ZPS ani bezhotovostní obchod s cizí měnou.²⁹ Stejně tak nákup či prodej Bitcoinů nepředstavuje žádnou platební službu ve smyslu ZPS. Provedení transakce v rámci protokolu Bitcoin (např. zaslání určitého množství Bitcoinů jinému uživateli protokolu) ani „vedení účtu v Bitcoinech“ (kdy za vlastníka Bitcoinů spravuje jeho Bitcoin, typicky v rámci „virtuální peněženky“ na internetové stránce, jiná osoba), není z pohledu legislativy finanční transakcí. V případě směny (resp. nákupu) Bitcoinů za české koruny nebo jinou měnu také nejsou splněny znaky směnárenského obchodu, který je definován jako „směna bankovek, mincí nebo šeků znějících na určitou měnu za bankovky, mince nebo šeky znějící na jinou měnu“.³⁰ Není tu splněn znak hmotné podoby předmětu směny ani znak „znějící na určitou měnu“. Bitcoin nevykazují ani znaky investičního nástroje podle § 3 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, protože nemají povahu cenného papíru (ani zaknihovaného, mj. v nich není vtčleno žádné právo) ani derivátu.³¹

Jak z uvedeného vyplývá, závěr k předmětu zdanění není a nemůže v současné době být jednoznačný. Musím ale konstatovat, že i když tomu tak je, s ohledem na kategorii „ostatní příjmy“, bychom jej pod předmět zdanění zařadit mohli.

3. ZÁKLAD ZDANĚNÍ

Avšak vyřešili-li bychom jakýmkoli způsobem předmět zdanění, otázkou zůstává, co by bylo základem pro výpočet daně z příjmů. A zde, i bez analýzy problému a podrobné znalosti problematiky, je možné, podle mého názoru, konstatovat, že základ daně bychom stanovovali jen velmi těžko. Chybí totiž podklad pro určení pořizovací

²⁷ Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ *Merkblatt – Hinweise zum Zahlungsdienstenaufsichtsgesetz (ZAG)* [online]. [cit. 2017-11-28]. Dostupné z: https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/DE/Merkblatt/mb_111222_zag.html

²⁹ Ustanovení § 2 odst. 1 písm. e) ZPS.

³⁰ ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 277/2013 Sb., o směnárenské činnosti.

³¹ *ARBOLET* [online]. [cit. 2017-10-31]. Dostupné z: <https://arbolet.net/clanek/1636-bitcoin-a-financi-legislativa-v-cr-velmi-zajimave>

ceny. Nabývací smlouva nemusí existovat. A zda vzít za východisko kurs Bitcoinu v den pořízení? Ano, mohla by to být cesta, ale to bychom pak mohli zdaňovat i příjmy z prodeje cizí měny. A to se v dnešní době neděje, neboť to odporuje vymezení pojmu příjem vyplývající z judikatury (viz výše).

4. ZÁVĚR

Tento článek se zabývá právní stránkou zdaňování virtuálních měn, resp. Bitcoinů. Lze uzavřít, že tato problematika není jednoduchá už co do své podstaty. Od dob vzniku Bitcoinů se mnohé změnilo/posunulo. A k dnešku,³² kdy Bitcoin přesáhl magickou hranici 10 000 USD, se dokonce zmnohonásobila jeho cena, což znamená, že nabyl na svém významu.

Z právního úhlu pohledu je otázkou, když se jedná o neregulovaný institut, zda je ještě vůbec regulovatelný. A nejspíš ani není možné jej regulovat, nicméně pro účely daní by bylo vhodné, podle mého názoru, záležitost uzavřít. Diskuze mezi uživateli virtuálních měn, resp. Bitcoinů neberou konce a jednoznačné stanovisko od „státní autority“ žádné.

Z předložených faktů v tomto článku vyvozují své dva závěry:

1. Příjmy z Bitcoinů jsou sice předmětem zdanění, ale jako takové je vhodné je od daně osvobodit (např. když je budeme považovat za kapitálový majetek).
2. Příjmy z Bitcoinů nepodléhají zdanění vůbec (např. když je budeme považovat za měnu).

Ať tak či tak, v obou případech to v konečném efektu znamená, že z příjmů z Bitcoinů se, podle mého názoru, daň z příjmů v České republice neplatí.

JUDr. Zdenka Papoušková, Ph.D.
Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta
zdenka.papouskova@upol.cz

³² Článek je zpracován ke dni 28. 11. 2017.